

— Богъ става човѣкъ, за да направи Адама Богъ. Само при помощта Божия човѣкъ може да се издигне и спаси. Другъ пжтъ не е имало и не може да има. Историята на християнството, историята на човѣчеството ясно потвърждава това.

Колко сж жалки въ такъвъ случай ония, които въ голѣмото си заблуждение и заслѣпление, мечтайки за издигането на човѣка, мислятъ да постигнатъ това безъ вѣра въ Бога, безъ любовъ къмъ Него и послушание, а само при помощта на образованието — на науката и културата! Наука и култура безъ Бога — това е неопикуемо мжчение, това е митологичниятъ Прометей, който е билъ подложенъ на страшни терзания, задето, гордо презирайки боговетъ, открадналъ отъ небето огъня — символъ на знанията, основа на културата. Никои не може безнаказано да кжса плодове отъ дървото на познанието, щомъ до туй дърво не стои божествената благодать, която цѣри ранитѣ и скърбитѣ на живота. А съвременниятъ човѣкъ, въ своята самозабрава, тѣкмо съ това и се хвали, че той, отхвърляйки Бога, безъ Негово разрешение и помощъ, все повече и повече приповдига таинствената завеса на битието и знанието и като че ли похитява отъ Бога небесния огънь на живота и вѣчната премждрость. Ала тия самитѣ похитени знания, тоя строещъ се върху своеволието и високомѣрието на Прометея прогресъ на наукитѣ и изкуствата и съставя за съвременното човѣчество оная скала, дето то намира своитѣ окови, своитѣ страшни мжчения и терзания. Самиятъ фактъ, че наукитѣ и изкуствата днесъ сж въ небивалъ разцвѣтъ, а народитѣ се чувствуватъ тѣй нещастни както никога, напълно потвърждава това.

Повикътъ, обаче, който мнозина срѣдъ тия народи днесъ надаватъ, повикъ за излизане отъ днешната страшна безпжтица, повикъ за нова ориентировка и нови хоризонти въ живота, е твърде отраденъ. Той е белегъ, че и съвременното човѣчество, подобно на Адама нѣкогашъ, вижда всичката своя измама, вижда ясно, че *солгася и, Богъ възжелъвъ бытии, не бысть*, че наука и култура, безъ Бога, не водятъ къмъ истински напредѣкъ — къмъ съвършенство, богоподобие и блаженство, и че само чрезъ Назаретското благовестие, чрезъ вѣрата въ въплотилия се Синъ Божий, дошълъ да издигне хората отъ бездната на грѣха, то може да се успокои, да се издигне до небето и се спаси.

Хр. П-въ.

Болшевишка фалшификация на науката.

(По поводъ № 10 отъ болшевишката библиотека „Безбожникъ“).

Предъ менъ е малката (32 стр.) и неугледна книжка „Произходъ на християнскитѣ обряди“ отъ М. Покровски.

Съ погнуса и отвращение прочетохъ този памфлетъ, който е първиятъ случай на гавра съ науката, който ми се пада да наблюдавамъ. Бѣхъ чель неотдавна (въ сп. „Философски прегледъ“) статията на проф. Михалчева върху философията въ съвременна съветска Русия; отъ тази статия бѣхъ научилъ, че въ Русия днесъ и философията, и естествознанието, и всѣка наука и изкуство сж подъ тормоза на съветскитѣ диктатори надъ тѣлата и душитъ, но сега, следъ като прочетохъ споменатия номеръ отъ би-

блиотека Безбожникъ, схванахъ много добре, че въ Съветска Русия нѣма свободна наука, — схванахъ, че тамъ се използва всѣко срѣдство (хула, лъжа, фалшификация, клевета и пр.), съ цель да се проагитира нѣкоя болшевишка социална догма.

М. Покровски, авторъ на въпросната брошурка, доколкото зная, е бившъ семинаристъ, който следъ добиване висше свѣтско образование, изпада въ краенъ комунизъмъ, живѣе известно време вѣнъ отъ Царска Русия, после, следъ революцията, става болшевишки министъръ на Народната просвѣта. Днесъ вече покойникъ, авторътъ е оставилъ следъ себе си за вѣковетѣ спомена за единъ слѣпъ за науката човѣкъ, подло нагаждащъ измислени факти заради тѣсногждата си смѣшна задача — да унищожи вѣрата въ Бога, да разруши Църквата Христова, като поллъже неукитѣ народни маси да повѣрватъ, че Християнската църква е една историческа измама: Богъ нѣма, Христосъ не е сжществувалъ, църковнитѣ обряди сж езически остатѣци и пр. и пр.; той се опитва да докаже, че не нѣкое естествено стремление издига човѣшкия духъ къмъ дирене Първопричината на величавия космосъ, а че религиознитѣ преживѣвания съ всичкитѣ имъ прочяви били измислица на буржоазията, за да господствува надъ измжченото работничество.

Въ това смѣшно отъ научно гледище и мръсно по съдържание и по подбуди книжле се разказва на неукитѣ народни маси (сѣ съ тонъ на голѣма ученость), че Богъ билъ нѣщо „*въображаемо*“ (стр. 3), че культътъ ималъ за цель „*да застави*“ Бога да удовлетворява хорскитѣ молби, — че богослужението било „*безсвѣстна експлоатация*“ (относно патургията и причастяването на людетѣ) — (стр. 4), — че Христосъ е „*несжществувашъ*“ (стр. 5), — че още *древнитѣ египтяни кръщавали* (дава се даже изображение съ надписъ „Кръщение по изображение на древнитѣ египтяни“). Въ главата за „произхода на литургията“ се разказва, че „богослужението, или литургията, е било установено отъ Църквата преди 1500 години“ (стр. 6), — че възклицанието „*Господи, помилуй*“ било въ древностъ зовъ на робитѣ (стр. 9) и Църквата го възприела, за да учи народа на смирение, износно за господаритѣ. Разказва се още — че подъ „*трудящи се*“ въ ектениитѣ се разбирали (споредъ Апостолскитѣ постановления, VIII, 101) само гробокопателитѣ, които били попски помощници, а „*въ старо време дори и да се молши за трудящитѣ се е било, споредъ мнението на поповетѣ, неприлично*“ (стр. 9). Мръсно хулни и нахални сж твърденията, че „*причастieto*“ било „*най-дива, първобитна, людоедска жертва*“, понеже отначало въ *най-дълбока древностъ просфоритѣ* „*имали видъ на човѣкъ*“, — както и смѣлитѣ хулни думи, че „*нѣмало по-подѣлъ и лицемѣренъ образъ, отколкото образа на голготския страдалецъ*“ (стр. 21). Че наистина Христосъ не билъ сжществувалъ се виждало отъ факта, че *изобразяването Христа* „*въ човѣшки видъ*“ *почнало чакъ въ VIII вѣкъ* (стр. 20).

Книжлето е пропито съ страшна злоба къмъ сегашния държавенъ строй и буди духъ на буна въ душитъ: нѣмало вече царе у насъ (?), се казва въ стр. 10. („Въ днешно време, когато у насъ „*благочестиви*“ отдавна вече не сжществуватъ“ . . .); — „*крѣстътъ*“ билъ „*орждие за духовно разоржжение на работническата класа*“ (стр. 21); — празниците на Църквата отвличали „*трудящитѣ се*“ отъ задачитѣ на класовата борба“, докато пролетарскитѣ празници вливали въ сърцата новъ подемя, „*нови сили*“, за да се борятъ и завършатъ социалистическата постройка въ СССР“.

Нѣма да се спираме по отдѣлно на всички изброени хули и сквернословия по адресъ на Църквата и християнството, нѣкои отъ тѣхъ сж обикновени кошунства и на-

бедявания на религията, християнството и Църквата и затуй не ще си губимъ за сега времето съ тѣхното оборване. Ще се спремъ предимно на тѣзи, които представятъ изопачаване на историческата истина.

Така, на стр. 5 е дадено египетско изображение, представляще три фигури, дветѣ съ животински глави и едната съ човѣшка; първитѣ две държатъ по единъ неголѣмъ сждъ до главата на срѣдната фигура; наоколо иероглифски надписи: Авторътъ на брошурата отдолу надписалъ: „Фиг. 1. Кръщение по изображение на дрезнитѣ египтяни“. Въ сжщностъ това не е никакво кръщение. Египтологътъ *D. Hans Haas* въ своя *Bilderatlas zur Religionsgeschichte* (Heft 2—4, Aegyptische Religion, Leipzig 1924) обяснява подобни изображения като измиване; изображението № 63 на *Haas'овия* сборникъ ни дава сжщо като нашето изображение и го обяснява, че тамъ боговетѣ Хорусъ и Сетъ измиватъ фараона, преди да го представятъ предъ Бога Амонъ, който вѣчвава фараона. Това е значи едно обикновено церемониално измиване, каквито изобилствуватъ въ живота на източнитѣ народи, (напр., преди влизане въ храма, преди принасяне жертва, преди ядене и др.). Сжщо такива измивания имае нѣколко въ горепомнатия религиозенъ атласъ (№ 83), измиване на египетския олтарь преди принасяне жертва; № 80, измиване съ вода статуята на божество и др.).

Въ своето голѣмо изследване върху *„Античнитѣ мистериини религии и първичното християнство“* (Antike Mysterienreligionen und Urchristentum, Münster i. W. 1932) проф. D-r B. Heigel изтъква, че въ известни срѣди, при изследване подобни въпроси, лѣкнoвѣрно се подхлъзватъ да изпаднатъ въ *повърхностни сравнявания*, безъ да се спиратъ изчерпателно на съдържанието, на идеята на разни антични изображения; проф. Heigel сжщо отбелязва подобни злопоставяния чрезъ употреба на християнски термини (въ случая — кръщението) за разни езически религиозни актове.

Клевета е ужъ научното твърдение на разглежданата брошурка, че „богослужението или литургията“ било установено отъ Църквата преди 1500 години. Съ тѣзи думи авторътъ иска да заблуди маситѣ, че най-важното християнско тайнодействие не идѣло отъ I-вия вѣкъ, а чакъ отъ V-ия вѣкъ и, следователно, то е късна „измислица на поповетѣ“. А въ сжщностъ, знае се, че още Христосъ установява евхаристията и причащаването и за причащаването, за св. трапеза, за св. потиръ и пр. говорятъ всички, не само апостолитѣ, но и всички св. отци на първитѣ вѣкове, включително писателитѣ и св. отци на I, II, III и IV вѣкове.

Християнската църква, за да привикне хората къмъ робско смирение, била заела древния възгласъ на робитѣ „Господи помилуй“. Това е нова клевета и ново изопачаване на историческата истина. Иначе трѣбва да приемемъ, че авторътъ е повърхностенъ псевдоученъ (и като че ли второто му по-подходящо). Известно е отъ съвременнитѣ изследвания изъ областта на *„античния свѣтъ и християнството“*, че античнитѣ свѣтъ (не само робитѣ!) твърде често употребявалъ и при жертвоприношение общочовѣшкия зовъ за помощъ и милостъ отъ страна на Бога: често въ древностъ се чувало у езиичнитѣ — „Зевсе, смиле се надъ насъ!“ Св. пророкъ Давидъ отгивна преди Христа пише „Помилуй ме, Боже“... Сжщо „Помилуй ме, Господи“ срѣщаме въ Евангелията; ще припомнимъ само зова на хананейката. Ако въ срѣднитѣ вѣкове — както би могло да се предполага, нѣкои немощни хора (предимно роби) наистина молѣли своитѣ господари съ този престаръ зовъ, нима това значи, че тѣзи именно роби сж научили Църквата да въведе този зовъ въ своето богослужение?

Друга фалшификация! Въ старохристиянската книга „Апостолски постановления“ (кн. VIII, гл. 10) се било обяснявало, че подъ „трудящи се“ Църквата разбирала само гробокопелитѣ („попски помощници“) и че въ старо време Църквата смѣтала за неприлично да се моли за трудящитѣ се. Предъ менъ е оригиналниятъ грѣцки текстъ на тази стара християнска книга; тукъ на посоченото мѣсто се чете — *„Да се помолимъ за плаващитѣ, да се помолимъ за тѣзи, които работятъ въ рудницитѣ, за заточенитѣ, за затворенитѣ въ тъмници, за окованитѣ въ вериги... да се помолимъ за тѣзи, които се трудятъ въ горка работа“*. Въ посочената глава нѣма нито дума за гробокопелитѣ!

Всѣка нова страница на большевишката брошурка ни предлага нови неистини, нови заблуди, ново фалшифициране на историята. Авторътъ като знае, че народътъ нѣма възможностъ самъ да се справи съ древни исторически факти, просто набедява християнитѣ, че ужъ били правили въ древностъ просфоритѣ си въ форма на хора. „За людоедския характеръ на причастието, се пише въ нашата большевишка брошурка, говорятъ и многото подробности на самия обредъ. Просфоритѣ отначало сж имали видъ на човѣкъ“ (стр. 12). Това твърдение на большевишкия псевдоученъ трѣбва да се докаже. А не е лесно, защото историческата истина е друга. Известниятъ изследовател на „Античността и християнството“ Fr. Dölger говори за щепелувани просфори отъ древнохристиянско време, но нищо не говори за нѣкаква си човѣшка форма на тѣзи просфори. Прочутиятъ археологъ Fr. Xauer Kraus въ своята *Realenzyklopädie der christlichen Altertümer* твърди тѣкмо противното — че християнскитѣ просфори имали изгледъ на плоскъ хлѣбъ. Споредъ него само езиичнитѣ принасяли въ жертва *хлѣбни животни*; такива животни (изпечени отъ тѣсто) се продавали отъ специални пекари особено на беднитѣ езиичници, които нѣмали срѣдства да купятъ за жертва истинско животно. Най-сетне за примѣръ ще приведа и едно отъ многото древни свидетелства по този въпросъ. Св. Епифаний Кипърски изрично казва: „Въ просфората не виждаме нищо, което да наподобява човѣшки видъ, защото това, което виждаме, притежава крѣгълъ видъ (στρογγυλοειδές).

Христосъ не билъ сжществува! Това личало отъ факта, че „изобразяването на Христа въ човѣшки видъ“ било почнало чакъ въ VIII вѣкъ. Авторътъ, който работилъ въ Съветска Русия, за съветски читатели и при съветски условия, би могълъ да пусне дори още по-изгодна за тезата си лъжа — че Христа сж почнали да преобразяватъ като човѣкъ чакъ отъ XII вѣкъ, да речемъ. Защо не? Въ Русия всички богословски справочни книги сж унищожени или изнесени въ странство. Въ музейнитѣ библиотеки едва ли новитѣ руски „казионни учени“ (вж. сведения за този родъ нови учени въ Русия у проф. Михалчева, въ сп. „Философски прегледъ“, кн. 4 отъ 1932 г.) смѣятъ да държатъ литература, която макаръ и документално твърди, че Християниятъ образъ билъ рисуванъ още приживѣ, споредъ свидетелства отъ 2 вѣкъ¹⁾. Но ние притежаваме и изображение на И. Христа отъ края на III в. (въ катакомбата на Домицила), друго отъ прил. 329 год. (фаянсва чинийка въ Британския музей) и много други. Археолозитѣ биха се смѣли на большевишкото твърдение, че първитѣ човѣшки изображения на Христа сж отъ VIII в. Но това твърдение е предназначено за масата, кждето, разбира се, лесно може да бжде прието на довѣрие.

¹⁾ Вж. подробности върху древнитѣ писмени и вещественни свидетелства за Христовия образъ въ изследването „Историческиятъ образъ на Спасителя споредъ археолог. паметници отъ I—VI вѣкъ“ (Годишникъ на Соф. университетъ, Бог. фак. 1926).

Нѣма повече да изброяваме и оборваме. Читателтъ и отъ казаното вече може да си състави понятие за характера на днешната болшевишка казионна религиозно-историческа наука.

Но насъ не ни оудва, че болшевицитѣ съ своя материалистически и сатанински моралъ могатъ да изопачаватъ както си искатъ историческата истина. Оудва ни фактътъ, че у насъ, въпрѣки че Православната църква е „господствуваща“, тя може да бжде хулена по такъвъ мръсенъ начинъ; оудва ни фактътъ, че у насъ болшевишката книжнина, особено насочената къмъ рушение на религията нейна частъ, се търпи отъ сѣдебната властъ. Или имаме закони и тѣ трѣбва да се прилагатъ, или нѣмаме, и въ такъвъ случай трѣбва веднага да се създаватъ.

Гш.

Сказкиѣ на проф. Хансъ Дришъ въ София.

Преди нѣколко месеци столицата бѣ посетена отъ видния нѣмски економистъ проф. Вернеръ Зомбартъ, който въ три публични сказки подложи на безпощадна научна критика учението на Карлъ Маркса за развитието на економическия процесъ. Идването на проф. Зомбартъ бѣ истински празникъ за хората на чистата и безпристрастна наука у насъ. За сектантитѣ и демагозитѣ въ науката, каквито, за голѣмо съжаление, не липсватъ, това бѣ, разбира се, една шумна плѣсница, а днитѣ на неговото престояване бѣха за тѣхъ дни на трауръ и злоба.

Въ последно време столицата бѣ посетена отъ другъ нѣмски ученъ — отъ Лайпцигския професоръ по философия Хансъ Дришъ — гениалния представителъ на научния неовитализмъ и известенъ биологъ. Докато проф. Вернеръ Зомбартъ нанесъ смъртоносни удари на марксизма и, респективно, на неговия економически материализмъ, проф. Хансъ Дришъ показа, колко е безсмислено и нелепо материалистическото и механическо разбиране на битието въобще.

Въ първитѣ две сказки (на 22 и 23 мартъ) г-нъ проф. Дришъ изложи въ общи линии учението на витализма, като реакция на материализма и механизма, и очерта общитѣ основи на своята философска система, а въ последната си сказка (на 24 мартъ) говори за „Смисъла на историята“).

Ние ще изложимъ само най-основнитѣ мисли на тия три сказки, като ще сложимъ по-голѣмъ акцентъ върху първата и последната.

Учението на проф. Хансъ Дришъ, наричано „неовитализмъ“, не е едно изкуствено логическо, философско построение, а е една научна теория, тѣсно свързана съ точния експериментъ. То не е една предпоставка на тоя експериментъ, а е неговъ наученъ резултатъ. „Неовитализмътъ“ е учение за особената закономерностъ на живота.

Преди да изясни, що е *витализмъ*, проф. Дришъ се спре върху ония учения, които витализмътъ опровергава. А това сж тритѣ предразсѣдци, които отъ вѣкове се знаятъ — материализмътъ, механизмътъ и еволюционизмътъ.

1. *Материализмътъ*, като учение, споредъ което свѣтътъ е резултатъ на случайни, механически стълкновения, удари и движения на недѣлимитѣ и неодушевени материални частици-атомитѣ.

2) *Механизмътъ* (антивитализмътъ), като едно материалистическо обяснение на органическия животъ (биологически материализмъ) и

3) *Еволюционизмътъ*, като биологически материализмъ, прилаганъ при обяснението произхода на отдѣлнитѣ видове живи същества, а въ това число и на човѣка. Споредъ това разбиране, организмътъ съ нищо не се различава отъ механизма. Видоветѣ организми — растенията, животнитѣ и човѣкътъ — сжщо не се различаватъ единъ отъ другъ. Човѣкътъ и животното сж сжщо тѣй едни машини, управлявани отъ физико-химическитѣ и механически закони на природата, каквито машини сж, да речемъ, локомотивътъ, вършачката и т. н., управлявани отъ механика-инженеръ.

Витализмътъ (буквално значи „жизненостъ“, т. е. учение за „жизнената сила“) иде да се противопостави най-категорично срещу едно такова механистическо разбиране и на органическия свѣтъ. Наистина, въ неорганическия свѣтъ механиката има своето мѣсто, но въ органическия първична роль играе нѣщо друго — „жизнената сила“. Само съ законитѣ на [механиката животътъ не може да се обясни напълно.

Сжществува една *принципиална разлика между организма и механизма*, — каза г. Хансъ Дришъ. Коя е тя? — Механизмътъ е съединение на материални части, подчинени на една *цель*. Основнитѣ принципи, върху които почива машината, сж *цельта* и *работата* (машината е система отъ части, които извършватъ дадена работа). Но, както цельта на машината, тѣй и работата, която тя върши, се намиратъ *вънъ отъ самата машина*. Това значи, че машината се строи изотвънъ, привежда се въ движение изотвънъ и извършва работата си навънъ. Частитѣ на машината сж съединени и подредени едно до друго, но не се сливатъ едно въ друго. Тя винаги е изкуственъ строежъ.

Организмътъ пъкъ е такова съединение на материални части, което съдържа цельта въ себе си и извършва работа за себе си („Das Organismus trägt das Ziel in sich selbst und arbeitet für sich selbst“). Не може да се пита, за *каква цель* сжществува, напримѣръ, бръмберътъ или зелениятъ гущеръ, или каква работа предстои на растящата бръза. Цельта на бръмбара и зеления гущеръ е въ самитѣ тѣхъ, а бръзата расте за себе си. Организмътъ, следователно, е *автоматиченъ*, т. е. той за себе си е самоцель. Освенъ това организмътъ не се строи отъ нѣкого изотвънъ, а се *ражда* или *израства* изъ себе си, привежда се въ действие отъ себе си и върши работа въ себе си и за себе си. Неговитѣ части се сливатъ една въ друга и проникватъ една въ друга.

Ако разрежемъ дъждовния червей, напр., напрѣко, нищо нѣма да попрѣчи на дветѣ части да се оформятъ въ два отдѣлни червея. Ако унищожимъ хиляда отъ ембрионитѣ на лѣва и оставимъ само нѣколко, пакъ ще се роди лѣвъ. А това значи, че ако бѣше върна механистическата теория, трѣбваше да се роди осакатенъ лѣвъ, защото, споредъ нея, животнитѣ се намиратъ въ потенциална машинна форма въ своитѣ ембриони.

При организма всѣка отдѣлна частъ съдържа въ себе си цѣлото. Тукъ имаме принципа на цѣлостъта („das prinzip des Totalitäts“). А при машинитѣ не е така. Ако извадимъ една частъ отъ автомобиля, той нѣма никога да трѣгне.

Организмътъ *расте и се промѣня*. Машината запазва своето status quo. Отъ ембриона на лѣва пораста лѣвъ, но отъ едно малко колелце не може да порастне локомотивъ.

Частитѣ на организма, наприм., мускулитѣ на човѣшкитѣ рѣце, се *увеличаватъ и усъвършенствуватъ отъ работа (упражнение)*, а частитѣ на машината се изтъркватъ и развалятъ отъ работа. Смѣшно е да се каже, наприм., че автомобилъ, марка „Щаеръ“, спе-

челил рекордъ, благодарение на продължителната си тренировка, както това става, наприм., съ конетъ или хората на спорта.

Това ни показва, колко грамадна е разликата между механичното и органичното.

Една отъ най-големитѣ разлики между организма и механизма е тая, че машината е винаги творение на организма, т. е. на живото същество, а организмътъ, никога не бива творение на механизма. Това значи, напримѣръ, че човѣкъ строи машината, а не машината човѣка. И ония, които приравняватъ организма съ механизма, трѣбва да допуснатъ възможността, че не само инженерътъ може да построи единъ автомобилъ, но и автомобилътъ може да построи единъ инженеръ.

Организмътъ има още една особеност, и тя е *съзнанието*, — единъ фактъ, о който се разбиватъ всички материалистически и механистически лукавства и построения. Всички материални вещи въ природата иматъ тежестъ и размѣри, докато съзнанието нѣма нито измѣрение, нито тежестъ и, все пакъ, съществува. Това знаемъ отъ непосредственъ опитъ.

Ето защо, ние трѣбва да отхвърлимъ механистическото и материалистическо разбиране на природата и да приемемъ жизнения, *виталния* принципъ въ свѣта, подчерта г. проф. Дришъ. Животътъ не може да се свежда *само* къмъ физико-химически процеси, а още по-малко къмъ механистическитѣ процеси. Налъ тия процеси господствува една направляваща и организираща сила, която одушевява организмътъ и при върховнитѣ степени се явява като съзнание. Проф. Дришъ нарича тая сила още *психидъ* („душеподобна сила“). Тя, споредъ него, определя *целесъобразно* действията на даденъ организмъ, затова той я нарича още „ентелехия“ (близко понятие до понятието за монадитъ у Лайбница, нѣщо, „което има своята целъ въ себе си“).

Само при приемане на витализма ние имаме пълно право да поставяме на разглеждане въпроса за свободата на волята, безсмъртието на душата и битието на Бога, каза проф. Дришъ. И това е твърде естествено, щомъ се отхвърля господството на бездушната и мъртва механика въ природата и се изтъква съ неотразима яснота господството на единъ съвсемъ немеханиченъ принципъ, принципа на *жизнената сила*, която организира и направлява живота. Въ материалистическото и механистическо миросъзрѣвание тѣзи въпроси не могатъ да бъдатъ даже поставени, камо ли и да се обсъждатъ.

Съ голѣмъ интересъ се очакваше третата сказка на г. Хансъ Дришъ, посветена на въпроса за „смысла на историята“. Тукъ г. проф. Дришъ подчерта, че както онѣзи, които твърдятъ, че въ историята всичко е случайно и безсмислено (Шопенхауеръ и др.), тѣй и онѣзи, които виждатъ известенъ разумно предначертанъ планъ въ нея (Хегелъ и др.), може би, иматъ отчасти право. По тия въпроси, обаче, ние много малко нѣщо знаемъ и даже почти нищо не знаемъ (*ignoramus*), а едва ли нѣкога ще знаемъ нѣщо положително (*ignogabimus*). Всички наши изследвания по този въпросъ завършватъ съ една голѣма въпросителна.

Въпросътъ за смисъла или безсмислието на историята има своя *raison d'être* само когато се постави на религиозна и морална почва, само когато го свържемъ съ въпроса за безсмъртието. Този въпросъ може да има своя дълбокъ смисълъ само върху почвата на религията. Защото съвсемъ безсмислено е да се говори за смисълъ въ историята, щомъ отричаме безсмъртието на душата, щомъ животътъ свършва съ гроба. Има смисълъ да се говори за смисълъ на историята само когато се приеме безсмъртието на душата и когато на историята се гледа като на нѣкаква подготовка, като

на изпитание за другъ, бждещъ животъ, въ християнски смисълъ, напримѣръ („Wenn man die Geschichte als Prüfungszeit im christlichen Sinne betrachten wird“). Тѣй завърши своята последна сказка г. проф. Хансъ Дришъ.

А ние бихме желали да завършимъ нашето изложение съ въпроса :

Български материалисти, механисти, безбожници и безбожници биолози, вземахте ли си бележка отъ онава, което великиятъ нѣмски ученъ и философъ каза? Или, може би, вамъ е мѣчно да се раздѣлите съ своето тѣсногърдо научно сектантство? Ако искате, обаче, да бъдете истински жреци въ храма на чистата наука, ще трѣбва да се омиее отъ своитѣ квазинаучни сектантски предразсѣдци. Иначе славата ви едва ли ще надскочи границитѣ на нашенскитѣ полуучени аудитории, които ви се кланятъ и ви почитатъ за жреци на науката само поради своето голѣмо невежество.

Б. п. Стоименовъ.

Стилиянъ Чилингировъ.

(По случай утрешния му юбилей)

Тази година се навършватъ 35 години отъ литературно обществената и научна дейностъ на известния нашъ писателъ Стилиянъ Чилингировъ. По тоя случай специаленъ комитетъ отъ видни професори, общественици и литературни деятели му устройва утре въ Народния театръ голѣмо юбилейно тържество.

Ст. Чилингировъ е роденъ на 26 октомврий 1881 година въ гр. Шуменъ. Баща му хаджи Добри билъ съученикъ на Василь Друмевъ и впоследствие помощникъ учителъ въ гр. Шуменъ съ 60 гроша заплата. И понеже билъ способенъ човѣкъ, веднажъ, когато станало нужда да се изпрати единъ младъ момъкъ въ Одеската семинария, изборътъ се падналъ върху него, но той се отказалъ въ полза на Друмева, а самъ заминалъ на хаджилѣкъ. Следъ хаджилѣка, се отдава на търговия и успѣва да стане голѣмъ богаташъ. Познавалъ той общарството и ходилъ въ Букурещъ, отдето прѣвъ донася въ България и въвежда въ употреба клечкитѣ за обуца. Следъ освобождението той не можалъ да устои на европейската конкуренция и запада материално до такава степенъ, че се принуждава да затвори дюкяна си и да стане наемень работникъ при бивши свои калфи и чираци.

Самъ твърде ученолюбивъ, бащата, подпомаганъ и отъ амбицията на своята съпруга, искалъ да всади това ученолюбие и въ сина си, когото праща на училище.

Първоначалното си и срѣдно педагогическо образование г. Чилингировъ получилъ въ родния си градъ, а по-сетне свършилъ и Висшето училище въ София по педагогия, философия и литературна история. Билъ е учителъ въ втора мъжка гимназия, тогава образцова, и командированъ, като младъ писателъ, на занятие въ Народната библиотека, управлявана и уреждана отъ Стоянъ Заимова, като директоръ, Пенчо Славейкова, като поддиректоръ и П. К. Яворова, като пазителъ. По-сетне билъ изпратенъ на специализация по литературна история въ Берлинъ и Лайпцигъ. Учителствувалъ е до 1911 година, когато билъ повиканъ за секретаръ на прогресивно-либералната партия и главенъ редакторъ на в. „България“, и като такъвъ е билъ избранъ за народенъ представителъ въ XV обикновено народно събрание отъ Преславската околия. Следъ разтуряне на Камарата, г. Ч. е билъ назначаванъ за поддиректоръ и директоръ на Нар. библиотека, а презъ 1922 год. — за директоръ на Етнографическия музей.

Въ последно време билъ е на служба въ Министерството на народната просвѣта и въ навечерието на 35-годишния му юбилей уволненъ.

Литературната си дейность г. Чилингировъ е започналъ презъ 1898 година. За да се посвети на този родъ дейность, той е билъ импулсиранъ отъ два момента въ семейния му животъ. Тѣ сж следнитѣ:

1) Още когато билъ ученикъ въ Шуменското педагогическо училище, баща му, изпадналъ въ нѣмотия, повиква го веднажъ при себе си и го пита:

— Василь Друмевъ списователъ ли е?

Да! — отговаря Стилиянъ — изучаваме го въ училище като такъвъ.

— И азъ щѣхъ да бжда такъвъ. Късметътъ ми въвираха въ ржцетѣ, но азъ го изгървахъ. Сега ти трѣбва да го догонишъ.

Следъ това баща му го накаралъ да падне на колѣне и да се закълне, че ще стане по-голѣмъ писателъ отъ Друмева.

Ами ако не мога? — казалъ Стилиянъ.

Който иска може — отговорилъ бащата и отъ гукъ насетне нищо не му продумалъ.

Тѣзи думи, разправя г. Чилингировъ, се заковаха въ душата ми. Дадохъ клетва и баща ми се разплака.

2) Майката на г. Ч. веднажъ чула единъ младежъ да държи сказка. Безъ да слуша сказката, тя само надзърнала презъ вратата, харесало ѝ какъ приказва младежътъ, и, когато се върнала вжжи, рекла на Стилияна: „Искамъ да се научишъ и ти така да приказвашъ“.

Той ѝ дава дума и започва да работи, но, за нещастие, майка му не могла да го чуе. Въмѣсто нея, хиляди други майки сж го слушали и плакали.

Амбицията и грижитѣ на родителитѣ не зекъснѣли да дадатъ своитѣ плодове: Стилиянъ става писателъ, който, силно повлиянъ отъ думитѣ на баща си — „Който иска може“ — на всѣкаде въ своитѣ творения дава изразъ на дълбоката си вѣра въ човѣка и на вѣрата въ доброто въ човѣшкия животъ.

Творчеството на г-нъ Чилингирова е многостранно. Той е поетъ, публицистъ, ученъ, общественикъ, сказчикъ, учителъ. Въ областта на поезията нѣма литературенъ видъ, който да не е разработенъ отъ него. Той пише стихове, поеми, драми, романи. Първиятъ романъ въ сонети въ всесвѣтската поезия е неговиятъ романъ „Владо Булатовъ“, състоящъ се отъ 580 сонета — по брой най-много сонети, дадени отъ единъ авторъ.

Разработилъ е поетически видове, каквито никой преди него не е разработвалъ. Освенъ за възрастни, г. Ч. е далъ много и за деца, затуй съ право го смѣтатъ за основателъ на детската поезия у насъ, която е една отъ най-хубавитѣ въ Европа.

Въ неговитѣ научни изследвания не малко страници сж посветени върху ролята, която играла Българската православна църква за нашата общественост, за духовната култура на българския народъ и за човѣщината. По нѣкога г. Ч. се е изказвалъ срещу известни прояви въ живота на Българската църква, но това той е правилъ, както самъ заявява, отъ искрено желание да види родната си църква на най-голѣма висота, като регуляторъ на нравственитѣ отношения между хората, желание, което трѣбва да бжде живо въ сърцата на всички българи, независимо отъ званието, което иматъ, и положението, което заематъ.

По брой неговитѣ творения сж надъ 55 оригинални книги, вѣнъ отъ многобройнитѣ студии, и надъ 1500 статии, стихотворения, разкази, рецензии и пр. — едно богатство, което обхваща повече отъ 15,000 страници.

Помимо тия огромни трудове, г-на Ч. ние познаваме и като най-изправенъ държавенъ служителъ и усърденъ

сказчикъ, а вечеръ, когато всички почиватъ, той преподава въ Занаятчийското училище на Търг. Инд. Камара въ София, кждето се подвизава и до днесъ. И когато го запитатъ, защо си губи времето съ тия запуснати отъ всички чираци, той отговаря:

— Най-върховенъ дългъ на човѣка е да служи на своя страдашъ по-малкъ братъ. Службата на голѣмитѣ е служба за блага, а тая на малкитѣ е служба на саможертва. Който не знае да се жертвува, той е скжсалъ всичкитѣ си връзки съ Бога.

Научнитѣ трудове на г. Чилингирова даватъ всички доказателства, че той като неуморна пчела се е ровилъ въ прашнитѣ архиви на миналото, за да изнесе на показъ най-ценнитѣ добродетели на нашитѣ деди и да ни докаже, колко много трѣбва да работимъ, за да се покажемъ тѣхни достойни приемници, нѣщо, което е особено важно за днешното време на безпѣтица и нравствена разруха. А това ни налага нестѣнния дългъ да изучаваме добросъвестно и съ проникновение неговото творчество и да черпимъ поука, както препоръчва и Министерството на нар. просвѣта, за вѣрна служба предъ олтара на народа.

Стилиянъ Чилингировъ е основателъ на читалищния съюзъ въ България и авторъ на най-голѣмата и изчерпателна история на читалищата до освобождението, дето особено се изтъква и ролята на родната църква въ дѣлото на нашето образование.

Фондътъ „Студентски домъ“ е негово дѣло. Той е единъ отъ основателитѣ и на Дома на човѣщината на княжевското шосе и кръстникъ на това заведение. Участникъ е и въ основаването на Дружеството за българскитѣ слѣпи и дългогодишенъ подпредседателъ на дружеството „Милосърдие“, което издържа сиропитатището „Князь Борисъ“. Съ лични сръдства, макаръ и небогатъ, г. Чилингировъ е основалъ и фонда „Бедни ученици“ въ Шуменъ, отъ лихвитѣ на който, следъ години, да се обуватъ всички ученици—бедни и богати—съ обуца, купувани само отъ шумевски майстори, отъ признателность къмъ баща си-обущаръ.

Само тѣзи дѣла на г. Чилингирова сж достатъчни, за да се види, че християнскиятъ мораль, който преминава като червена нишка почти въ всички негови творения, той се е старалъ, доколкото силитѣ и времето сж му позволявали, да го въплоти въ живота.

Неговиятъ примѣръ въ това отношение би трѣбвало да последватъ мнозина.

Съ топло чувство на душевна признателность за голѣмитѣ му заслуги къмъ народъ и църква, ние поздравяваме г-на Чилингирова съ 35-годишния му юбилей като писателъ и общественикъ и му пожелаваме добро здраве и дългоденствие, за да може още за много и много години да служи съ неизмѣнна преданость на своята родина като съ трудоветѣ си допринесе за превъзможването на днешната тежка морална криза.

В. И.

Стилиянъ Чилингировъ.

(Юбилейна ода по случай 50 години отъ раждането му и 35 годишната му литературна и обществена дейность).

Пчела неуморна, що каца безспирно
По разни цвѣта на културни градини,
И въ родния кошерь тя тихо и мирно
Приготвя ни медени пити съ дузини.
Далече отъ празния гмежъ на тълпата
И въ дружба най-вѣрна съ приятели книги,
Тя готви това, що издига сърдцата,
Катъ съ меда на чисто изкуство слади ги.

На, вижте пчелата какъ страстно се рови
 Въ древностъ, потънала въ страшна забрава,
 И въ нея открива, какъ даже въ сурови
 Тегла българинътъ се пакъ просвѣщава.
 Поникватъ читалища вредомъ въ страната:
 Отъ Босфоръ до Охридъ реди се верига,
 Отъ тия източници на свѣтлината,
 Описани въ плътна „Читалищна книга“.
 И милата „Плъсень“, що пѣ „за селяка“,
 Съсь „Хлъбъ нашъ насъщний“, „Децата на ада“,
 Показватъ го като водителъ срѣдъ мрака,
 Що пълни сърдцата съ чудна наслада.
 Човѣчностъ! — Това е мечтата велика,
 Що блѣска въ творбитъ му свѣтли катъ фаръ. А
 Съ човѣчностъ отъ себе свѣтътъ ще изтика
 Мрътвешки животъ на пустиня Сахара;
 Ще нѣма вече робъ и тиранинъ жестокъ и
 Сърдцата порей на любовъ ще залива,
 Че ще да изчезне въвъ бездни дълбоки
 Вампирътъ кръвнишки на злобата дива;
 И нѣма братъ брата си да укорява,
 Че той на езика си башинъ говори!
 За всичко хуманно тукъ всѣка държава
 Предѣлитъ свои съсь жаръ ще отвори.
 Пчела трудолюбна! Какъ може оситъ
 Безплодни да гледатъ спокойно труда ти?
 Подобно на много души именити
 И твоята сжщо отъ тѣхъ си изпати.
 Роякъ безобразенъ у насъ се навждилъ
 Отъ тия оси безполезни, досадни,
 И дарбитъ този роякъ е осждилъ
 На смъртъ невъзможна и хули площадни.
 Но хулитъ му сж съсь яростъ безсилна:
 Бездарностъ предъ дарба катъ ноцъ предъ зората
 Изгубва си мрака на завистъ обилна
 И блѣсва съ мощъ фарътъ на дарбата свята.
 Презрѣла оситъ, ти — плодна пчелица —
 Изграждашъ дѣлото на родна култура
 И сонмъ отъ мжже и жени и дечица
 Цвѣтя на любовъ предъ краката ти туря.
 На плана на тѣзъ почитатели твои
 Чрезъ милъ юбилей да искажатъ тебъ почитъ
 Ти рече: „Тѣй малки дѣлата сж мои!“
 Таквизъ честитения да се отсочатъ!
 Какво азъ тукъ давамъ? — Това, що небето,
 Като въвъ съсждъ, въвъ тѣлото ми храни.
 Заслуга не е туй, що дава сърдцето,
 Получило всичко, катъ васъ, отъ Баща ни.
 И толкозъ по-много, катъ виждамъ вѣнецътъ
 Трънливъ окървавенъ на чело народно
 И падналъ въ калъта на позора борецътъ,
 Отдалъ си живота за брата безплодно!
 Не пѣсни, ликувания за прослава
 На нѣкоя малка пчела сж потрѣбни,
 А всѣки народенъ будителъ да става,
 Катъ дири за ранитъ билки цѣлблбни!“ . .
 „Живѣя въвъ тежки дни“ — рече народътъ
 „И червей на люти печали гризе ме,
 Бедитъ една подиръ друга се плодятъ
 И да си отдѣхна не даватъ ми време
 Но въ тоя моментъ на тжга и покруса,
 Когато съмъ падналъ, азъ искамъ да стана
 И споменъ за тебе духа да раздруса
 И турне балсамъ на сърдечната рана.
 Азъ зная, че всичко, което създавашъ,
 Катъ плодъ на таланта ти, не е заслуга —
 Заслуга е, че ни за мигъ не оставашъ
 Да поришъ народната нива съсь плуга
 На здрава култура за бждеще красно.

Трудътъ ти упоренъ — за почитъ той днесъ е
 И него азъ соча сега велегласно
 Катъ изворъ на радостъ, катъ ключъ на прогреса.
 Съсь Вазовски духъ, съ Едисоновски трудъ ти
 Грижливо приготвяшъ тѣзъ медени пити
 И съ тѣхъ ти подслаждашъ репъ горести люти,
 Що ядно гризатъ ни сърдцата убити.
 Чрезъ тозъ юбилей, що ти правя, на Бога
 Азъ благодаря, че отъ дарби сияйни
 Не ме е лишилъ, та успѣшно да мога
 Чрезъ тѣхъ да узная житейската тайна,
 Какъ става се мощенъ сждбата невѣрна
 Предъ смѣлия прави поклони приветни
 И става тя изворъ и става тя щерна
 Съсь буйни струи на блага неначетни.
 На всичко това, о смирени поете,
 Не вѣрвамъ ти да възразишъ менъ съсь нѣщо
 И съ чувства найнѣжни и мисли найсвети
 Живѣй, юбиляре, ти казвамъ горещо!“
 Мълчеше поетътъ, унесенъ и слисанъ
 Отъ израза искренъ на чувство народно
 И жребия, който му бѣше орисанъ,
 Прие съ примирение и благородно,
 А тамъ на небето лазурно и ясно
 Свещената Муза, зарадвана, рече:
 „На тѣзи, що славятъ жрецитъ ми жарко,
 Въ прогреса имъ нищо на може да прѣчи!“

Димитъръ Розалинъ.

Характерни черти на нашето училище.

(Продължение отъ брой 13 и край).

IV. Новитъ задачи на нашето училище.

Безспорно, училището е велика придобивка за човѣка. То е основниятъ двигателъ за напредъка на човѣкъ, общество и държава. То отваря дверитъ, които водятъ въ чертозитъ на знанието. Презъ него сж минали и минаватъ всички благодетели на човѣчеството, за които службата за духовното и тѣлесно здраве, за духовенъ и материаленъ напредкъ е призвание и дългъ. Нему всѣки народъ, всѣка страна повѣрва най-здравата си надежда — своята младежъ. И отъ сполуката на училището да изпълни своята служба, своето призвание, зависи бждещето на народа и страната. Защото младежъта е най-хубавото време на живота — неговата пролѣтъ. Тогава сърдцето трепти отъ сладки блѣнове и надежди, душата гори отъ свещенъ пламъкъ. Въ училищнитъ години най-добритъ сили на душата излизатъ отгоре: благородни стремежи и свѣтли влѣчения кипятъ и я вълнуватъ.

На ученицитъ мощно влияе всѣко искрено и въдушевно слово, пропито съ дълбокия разумъ и опитъ на нравствено-авторитетната учителева личностъ. Нравственото влияние на учителя продължава и после въ живота, стига учительтъ да е билъ за младежъта символъ на най-добри мечти, зовъ къмъ неуморна идейна работа въ името на по-доброто бждеще на отечеството и народа. Фигурата, образътъ на истинския учителъ винаги остава своя свѣтълъ отпечаткъ на възторгъ, знание, правда и доброта въ душитъ, даже до гроба. Ако училището сполучваше да заразява винаги съ идеализъмъ учащата се младежъ, тогава тя би влизала въ живота нравствено по-закрепнала и по-устойчива. Тукъ лежи решителната воля на учителството въ живота, и за-

ключението е, че прагътъ на училището е свещенъ, и той не трѣбва да бѣде прекриванъ отъ учители занаятчи, а само отъ учители по призвание, на които не сж чужди добродетелитѣ на миналото.

Така, истинскиятъ учитель трѣбва да бѣде живъ образъ на своя народъ, да носи преди всичко българска душа, да се въодушевява отъ миналото на своята родина, да отгледва всички заложби, що сж запазили вѣковетѣ въ народнитѣ недра и да ги предава на подрастващитѣ поколения: да живѣятъ и се вдъхновяватъ съ тѣхъ и да ги пазятъ като зеницата на окоето си.

Прилѣга, тия сжждения, приложими за всѣка страна, за всѣки народъ, за всѣко общество, да ги допълнимъ и поразширимъ съ огледъ къмъ нашитѣ особени условия и къмъ особенитѣ задачи, произтичащи отъ тия условия, на нашето ново училище.

Единъ общъ фактъ владѣе и опредѣля и ще опредѣля за редица поколения особената служба на нашето училище, особенитѣ задачи на нашето народно възпитание. Този фактъ е великиятъ преломъ, що освобождението причини въ живота на народа ни. Той създаде възможность за училището ни свободно да служи на своето призвание, да работи за цѣлостното и хармонично развитие на младежта, за да я приготви за многостраннитѣ нужди и задачи на новия животъ.

Тукъ можемъ само на кжсо да изложимъ тия задачи на нашето училище. Що се касае за тѣлесното възпитание, училището бѣ длъжно и длъжно е да създаде у младежта нови тѣлесни навици за чистота, редъ и спретнатостъ. Тия навици иматъ важно нравствено значение, а тѣлесното здраве е необходимо и незабвимо условие за сполука въ живота, както и за да се придобие и жизнерадостъ и свѣтълъ погледъ за живота. Трѣбва да се признае, че училището залѣга да изпълни своята задача за тѣлесното възпитание на младежта, че започна да се обръща сериозно внимание върху тѣлесното здраве и възпитанието на младежта, създаде се и особенъ инспекторатъ за това възпитание, но ние се боимъ, че се изби въ известна едностранчивостъ, като се забрави нравственото възпитание на младежта.

По-сложна е и по-мжчна задачата на нашето училище да работи за умственото възпитание на младежта ни. Вѣковното прекжсване на умствения животъ за цѣлия ни народъ е едно много важно и много тежко обстоятелство за сполуката на това възпитание. Предстоеше и още предстои, девствениятъ народенъ умъ, лишенъ отъ всѣкакви умствени навици и умствена дисциплина, да се приобщава къмъ знанието, да се развиватъ заложбитѣ му съ способности и методи, до които напредналитѣ народи бѣха достигнали съ вѣковни усилия и придобития.

Това състояние и днесъ не е още промѣнено. То ще се промѣня бавно и споредъ това — до колко новитѣ умствени навици, създавани отъ новото обучение въ нашето училище, ще се затвърдяватъ и преминаватъ въ нашето съвокупно народно умствено наследство.

Затова, намъ се струва, че предъ нашето училище и днесъ стои като нова задачата, да не отдава изключителна важность на количеството отъ познания, що съобщава, но да залѣга и да сполучи да развие у младежта навика да сжди здраво и основно за хора и нѣща; духъ за изпитване, за изучаване, за да придобива опитность и способность за сравнение; да упражнява сжждението, та истинското знание да се яви като плодъ на личното учениково усилие; да развие способността за критическото отношение къмъ хора и нѣща и да сполучи, като краенъ резултатъ, да създаде у мла-

дежта искреностъ къмъ себе и други и свободенъ, самостоятеленъ умъ.

Ала най-мжчна е била и си остава задачата на нашето училище да работи за нравственото възпитание на младежта ни. Мжчнотията тукъ иде отъ факта, че робството е повлияло най-тлетворно върху душата на народа ни, върху неговата способность за самостоятелно и свободно действоване.

Заради това, нужно е да се сполучи да се извърши корененъ превратъ въ нравствеността на народа ни, въ неговитѣ нравствени сжждения, въ неговото чувство за дългъ и въ неговото поведение. За тази цель, наложително е да се сполучи, што да се създаде у младежта ново разумение, нова философия на живота. Това се изисква отъ правото на човѣка да си създаде лично благополучие и отъ дълга му да работи за общественото благополучие.

Трѣбва, следователно, да се възпита младежта ни въ нови начала, въ нови правила за поведение. Първото отъ тия правила се състои въ това, да различава ясно природата отъ морала, да отдава трайно превъзходство на духовното надъ материалното. Това правило е особено важно за нашата младежъ, която се отличава съ явно материалистично настроение.

Сполучило да затвърди въ поведението на младежта началото на превъзходството на духовното надъ материалното, училището ще залѣга да създаде у нея вѣра въ напредѣка, вѣра въ възможността за по-добро. Какво значение би имала за бждещето ни тази сполука, личи отъ нашата склонность, лесно да изпадаме въ безвѣрие, въ нравствено малодушие, както и отъ въпиющата нужда да се лѣкува духовната, нравствената криза, която отъ войнитѣ насамъ трови нашия животъ.

Вѣрата въ напредѣка, въ възможността на по-доброто създава вече възможность да се сполучи, што младежта да съзнае, че сжществува въ свѣта мораленъ редъ, морална управа и че животътъ е сериозно нѣщо.

Като вѣнецъ на тия усилия трѣбва да бѣде сполуката, да се намѣри подобаещето първенстваваще мѣсто и първенстваваща служба въ градежа на нравствения животъ на нашата младежъ на идеята за Бога, на религиозния духъ, на праточеската ни вѣра и народната ни църква, хранилица на вѣковното народно предание, та младежта ни да влиза въ живота съ упование въ Бога и у себе и съ способность за свободно, самостоятелно и мжжествено действоване.

Всичко това чертае предъ нашия законодатель, държавникъ, общественикъ и всѣки народенъ радетель — колко голѣма е нуждата отъ нравственото възпитание на младежта у насъ, щомъ е думата за успѣшна работа срѣдъ народа, за създаване и отглеждане една по-висока нравственостъ и съ по-добра съвестъ гражданни. И колко много грѣшатъ всички ония наши общественици, учени и политици, които за общъ народенъ срамъ издаватъ своето лошо настроение къмъ Църквата, като сж затворили вратитѣ на училището на учението за вѣрата, или пъкъ съ своето пренебрежение къмъ сжщата, когато тя свещенодействува за създаване чрезъ своитѣ училища, особно чрезъ Богословския факултетъ при университета, ония просвѣтени църковници, които иматъ за свой пръвъ обектъ въ живота отглеждане и възпитание нравствеността въ човѣка, издигане морал и съвестта въ обществото.

Ал. Н. Жековъ.

Бележки и отзиви.

Вънъ отъ законитѣ. Това, което трѣбваше да се извърши отдавна, проектира се да стане сега. Преди нѣколко дена м-ръ-председателтътъ направи изявления, че Работническата партия, която е прикритие на комунистическата, въ скоро време ще бжде разтурена. Тия изявления последваха следъ разкритието на комунистическата пропаганда срѣдъ армията. Дълго време правителството не се вслушваше въ многобройнитѣ подканвания на родолюбивия печатъ, оставаше глухо и къмъ нашитѣ апели въ „Ц. в.“ по поводъ на нѣколкократнитѣ кощунствени подвизи на московскитѣ орждия въ България, апели, съ които се искаше бърза намѣса и енергични мѣрки отъ страна на властѣта. Последнитѣ акции на комуниститѣ, обаче, въ армията, както и разкрититѣ комунистически конспирации въ Ж. п. депо и въ нѣкои учебни заведения, не можаха да не стреснатъ правителственитѣ крѣгове и да не предизвикатъ известни мѣрки отъ по-сериозенъ характеръ. Както съобщиха нѣкои вестници, въ Министерския съветъ сж станали нѣкои разисквания по тоя въпросъ, а въ М-то на вътрешнитѣ работи имаше полицейска конференция все въ връзка съ мѣрките, които трѣбва да се взематъ срещу засиллата се опасна дейность на комунистическата партия.

За насъ нѣма съмнение, че се обмисля начина, по който трѣбва да се приложи съществуващия още законъ за защита на държавата спрямо комунистическата партия, за да бжде тя обявена извънъ законитѣ. Доказателствата за конспиративната дейность на тая партия сж изобилни и никой вече не може да отрече, че тя подпада подъ ударитѣ на ЗЗЗД.

Въ връзка съ готвешитѣ се мѣрки на държавната власть, централниятъ комитетъ на ком. партия излѣзе съ комюнике въ вестницитѣ, че тя ще продължи своята дейность дори и да бжде разтурена. А това издава една голѣма самонадеяность и съзнание за своята сила.

Ето защо, каквото ще се предприема срещу комуниститѣ, трѣбва да се извърши чакъ по-скоро, за да не имъ се даде време да насѣкватъ маситѣ къмъ безредия. Отъ новообразувания комитетъ за борба съ комунизма държавата има увѣрене, че всички родолюбиви организации и люде стоятъ задъ нея и сж готови всѣки моментъ да я защитаватъ. Обстоятелствата благоприятствуватъ ком. партия да се обяви извънъ законитѣ, и това не бива да се отлага. Този актъ ще бжде първа крачка къмъ едно ново възраждане на българския народъ.

Къмъ по-добри дни. Въ последно време европейската дипломация прави гигантски усилия да спаси свѣта отъ неминуема катастрофа, къмъ която го водятъ нѣкои вманиячени държавници, които си присвоили правото да се въоръжаватъ до безконечность, безъ въ сжщото време да позволяватъ на победенитѣ да зематъ каквито и да е мѣрки за себеопазване. Дълго време тази аномалия се отминаваше безъ внимание, обаче, когато дипломатитѣ въ нѣкои държави забелязаха, че работитѣ въ Европа върватъ къмъ война, започна се една трескава дипломатическа дейность за нейното предотвратяване. Благородниятъ м-ръ-председателъ на Англия г. Рамзей Макдоналдъ и неуморимиятъ м-ръ-председателъ на Италия г. Мусолини взеха инициативата за едно искрено и обективно разглеждане на европейскитѣ работи, като сжщевременно се спрѣха и върху най-надежното срѣдство за спасяване свѣта. Това срѣдство е ревизията на договоритѣ за миръ. Следъ станалата среща въ Римъ между тия двама велики държавници,

печатътъ въ всички държави пише открито за ревизията. А това показва, че общественото мнение въ Европа е достатъчно подготвено за едно безболезнено и мирно пристѣпване къмъ тая ревизия. Въпросътъ е откритъ официално, и сериозни основания въ полза на сегашното обѣркано положение на Европа не може да приведе никой. Остава да се пристѣпи къмъ реализиране на спасителната идея, тѣй разумно и широко замислена отъ двамата министъръ-председатели. И това ще стане въ непродължително време. На тѣрпѣнитѣ отъ 15 години насамъ неправди най-сетне ще се тури край и ще настѣпятъ за победенитѣ народи ония богати дни на мирно културно и спокойно развитие, които се очакватъ отъ тѣхъ съ толкова голѣмо нетѣрпение.

Въ тия съблимни моменти и намъ се налага да бждемъ сплотени и единомислени по голѣмитѣ народности въпроси, за да можемъ, когато настѣпи щастливиятъ часъ на ревизията, съ по-голѣма сигурность да отстаиваеме своитѣ права.

Добра поука за нашитѣ деца. Известно е, че въ нашитѣ училища съществуватъ редица дружества, които иматъ за целъ физическото и духовно закрепване на децата. Едно отъ тия дружества е така нареченото д-ство „Ученически червенъ кръстъ“, което трѣбва да култивира чувството на благотворителность. То съществува въ много основни училища и гимназии, но като че не дава ония резултати, които се очакватъ отъ него. Цѣлага работа на „Ученическия червенъ кръстъ“ сѣкашъ се изчерпва съ по нѣкоя беседа въ годината и събиране членски вноски отъ ученицитѣ-членове на дружеството, които се използватъ за благотворителни цели. Не така, обаче, се работи въ тия дружества въ чужбина. Въ Унгария, наприкладъ, ученицитѣ отъ „Младежкия червенъ кръстъ“ работѣли съ голѣмо усърдие и съобразителность. Дѣцата били научени, че главната целъ на дружеството е — събиране на повече срѣдства за подпомагане нуждаещитѣ се. Но тѣ не искали да си служатъ съ срѣдства, които сами не сж спечелили. И така, тѣ привикнали да работятъ, да бродиратъ, да плетатъ кошници, да изработватъ играчки, да готвятъ и пр. Нѣкои отъ членоветѣ на дружеството, напр., въ Будапеща изучили бръснарство. Тѣ бръснѣли и стрижели учители, роднини, приятели и други, и спечеленитѣ пари внасяли въ общата каса. Ученичкитѣ въ една гимназия пѣкъ издавали едно илюстровано списание, което било добре редактирано и грижливо разпространявано. Съ приходитѣ отъ това списание класътъ отглеждалъ едно бебе безъ баща и майка, което усиновилъ. Много групи отъ това дружество имали осиновени не само деца, но и възрастни даровити младежи, останали безъ срѣдства за живѣне. Другаде пѣкъ ученицитѣ съ спечелени чрезъ трудъ пари купили крава, доиди я всѣки день и млѣкото раздавали на беднитѣ деца, които идвали отъ далечъ, безъ да сж закусили. И още много нѣща отъ подобенъ родъ децата отъ „Младежкия червенъ кръстъ“ вършели, като по тоя начинъ култивиратъ въ себе си чувството на истинска и широка благотворителность.

Тази преданна служба въ Червения кръстъ спасява унгарскитѣ ученици отъ развращаващото влияние на улищата и на разрушителнитѣ елементи.

По тоя начинъ биха могли да се запазятъ отъ влиянието на комуниститѣ и нашитѣ ученици, стига само ръководителитѣ на дружествата „Ученически червенъ кръстъ“ да постѣпятъ по примѣра на унгарскитѣ си колеги, като привикнатъ ученицитѣ си къмъ по-голѣма активность и усърдие въ работата.

Дописки.

Една малко известна у насъ книжка. Селото и градътъ, провинцията и столицата, като че ли си живѣятъ отдѣленъ животъ. На тая мисль ме навѣва случаятъ съ скромната, но добра и поучителна книжка на свещеникъ Йорданъ Поповъ, изъ гр. Фердинандъ. Тя е: „Спомени отъ септемврийскитѣ събития презъ 1923 год. въ гр. Фердинандъ и околията му“. Има 108 стр. и се доставя отъ автора. Тя е едно историческо изложение на тия събития. А мъдростъта казва, че историята е поука за бждещото. И днесъ, когато болшевишката вълна застрашава цѣль свѣтъ, а особено нашата малка България, трѣбва да се потърсятъ такива книги, за да се поучимъ отъ тѣхъ. Защото въ тая книжка е изложено историческото приложение на комунизма, макаръ и за 5 дни само. Тукъ, въ това малко зрѣме, проличаха прословутитѣ принципи на безбожния болшевишкъ за братство, равенство и свобода, приложения на дѣло. Въ сжщата книжка сж напечатани писма на комунисти, които сжщо сж разочаровани отъ приложението на тия принципи въ живота. Въ тая еднодневка, ако може тѣй да се каже, на българския комунизъмъ, се показаха скрититѣ свирепи комунистически нокти за власть, пари и отмъщение, грижливо прикривани съ демагогия въ миналото и днесъ. Съ други думи, проличава комунистическия моралъ на дѣло у насъ. Обаче, кой зчае за тая книжка? Смѣя да вѣрвамъ, малцина. Кой се опита да напише за нея, макаръ и единъ редъ само? Кой помогна на тоя отецъ въ пласирането и разпространението ѝ? Или защото нейниятъ издател е отъ провинцията и не е близо до редакторитѣ на вестниците и списанията, та за това ли е тая участъ? Не искамъ да обиждамъ никого. Но това положение не насърчава малцината частни издатели отъ далечнитѣ провинции на нашето отечество. Затова нека ми бжде позволено да я препоръчамъ като добра и навременна книжка, която може да ползува църковнитѣ служители, духовни и мирски, въ борбата имъ съ страшното зло, което реве и дебне моментъ, за да повтори описанитѣ въ горната книжка септемврийски събития, но вече съ по-страшни противоположития, чието огледало е днешна Русия. Русия бѣ нѣвга велика православна християнска страна, а днесъ е арена на страшни борби и унижения! Картината е известна на четцитѣ на „Църковенъ вестникъ“. Това искаха комуниститѣ въ миналото у насъ, къмъ това се стремятъ и днесъ. Затова е нужно разпространението на книги, като тия на г. Борисъ п. Стоименовъ и тая на о. Йорд. Поповъ. Последниятъ е билъ свидетелъ на тия събития и ги описва точно така, както сж се развивали. Строга критика тя едва ли ще издържи по отношение на езикъ и изложение, но силнитѣ факти въ нея никой не може да възсздаде, ако лично не е преживѣлъ тия събития. Моята скромна целъ съ тия нѣколко реда е да заинтригувамъ нѣкой по-голямъ майсторъ на перото, който да си каже думата за нея и да я направи достойна на четцитѣ на Църковенъ вестникъ. Нека се обърне що-годе внимание върху скромния приносъ въ духовната ни книжнина у насъ и отъ по-малкитѣ писачи, който приносъ, струва ми се, не е съвсемъ безъ значение.

Годечъ.

Съобщава: *Ив. Георгиевъ.*

Седмиченъ прегледъ на събитията.

Народното събрание гласува законопроектитѣ за носене оржжие, за приходитѣ на държавата, по който произвѣзе конфликтъ между Народното събрание и м-ра на финанситѣ, но се изглади.

Министъръ председателъ г. Мушановъ се завърна отъ Парижъ, лето води преговори по плащането на дълговетѣ.

Посети София американскиятъ посланикъ въ Париж г. Еджъ. Бѣ приетъ отъ Н. В. Царя.

Почина голѣмиятъ драматически артистъ отъ Народния театъръ Сава Огняновъ.

Гостува въ София голѣмиятъ нѣмски философъ и професоръ отъ Лайпцигския университетъ Дришъ. Държа три сказки: върху витализма, неговата философска система и смисъла на историята.

Югославянската скупщина е приела държавния бюджетъ. Разкрити сж били въ Далмация и Хърватско складове съ оржжие. Между Югославия и Ромъния е постигнато споразумение за права на ромънскитѣ малцинства въ Югославия. Ще се назначи ромънски епископъ.

Въ Букурещъ заседава съветътъ за балканско разбирателство и миръ. Югославиятъ се обявиха противъ слагането на въпроса за българскитѣ малцинства въ конференцията въ Солунъ на есень. Въпрѣки опозицията имъ, тоя въпросъ ще се разисква.

Въ Франция идването на власть на Хитлера се посрѣща съ подозрение и недоволство. Френскиятъ печатъ организира кампания срещу хитлеровския режимъ, като опасенъ за мира. Евреитѣ сжщо водятъ борба срещу режима, заплашващъ свободата на германскитѣ евреи. Франция търси по-тѣсно сближение съ Русия срещу Германия. Френскитѣ социалисти сж въ надвечерието да ревизиратъ подкрепата си, дадена на френското правителство.

Въ Германия правителството Хитлеръ продължи да се утвърдява. Въ нѣмскитѣ държавици сж смѣнени правителствата и общинскитѣ съвети съ хитлеристи. Борбата срещу комунисти продължи. Разкрити сж скривалища, оржжия и конспиративни организации и ядки Изгонени сж отъ Райхстага и мѣстнитѣ ландтаги комуниститѣ. Арестувани сж нѣколко хиляди комунисти. Райхстагътъ даде за 4 години пълномощия на правителството да издава закони. Евреитѣ бѣгатъ отъ Германия. Въ цѣдия свѣтъ евреитѣ създаватъ настроение срещу хитлериститѣ чрезъ протести. Германското правителство опровергава, че се гонятъ евреитѣ. Възстановено е старото имперско знаме.

Въ Америка Рузвелтъ можа да създаде успокоение въ банкерскитѣ кржгове. Паниката е прекратена. Съ хиляди банки сж отворени. Проучва се въпросътъ за военитѣ дългове на европейскитѣ държави.

Григоръ Преславски. Социалистическо строителство въ Съветска Русия. София, 1933, издание на Армейския военно-издателски фондъ, страници 53, цена 20 лева.

Мнозина днесъ мислятъ, че шепата авантюристи, които отъ 15 години насамъ обърнаха необятната руска земя на обширно опитно поле и лаборатория за опити въ областта на икономическото и културно преустройство страната и създаване отъ нея нова социалистическа държава, сж направили голѣми постижения въ това отношение, че руската земя вече е превърната отъ тѣхъ на рай, че положението на трудещитѣ се маситамъ е

несравнено много по-добро отъ онова въ капиталистически-ческитѣ страни и че новата „социалистическа държава“ може да се посочи като образецъ на благоустроена модерна държава. Такива заблудени хора непремѣнно трѣбва да прочетатъ що-току излъзналата отъ печатъ подъ горното заглавие книжка на г. Преславски, който чрезъ грижливо събранитѣ отъ него факти и данни хвърля обилна свѣтлина върху развитието на работитѣ въ Съветска Русия. Въ нея тѣ ще видятъ, че болшевицитѣ буквално разориха велика Русия и отъ цвѣтуща, благоденствуваща и пълна съ всѣкакви блага страна я обрѣнаха въ страна на глад, мизерията и безправиято. Болшевицитѣ безбожници сж обявили походъ противъ всѣкава религия и църква и правятъ всички опити да ги унищожатъ, като несъвмѣстими съ комунизма. Положението на работника въ болшевишка Русия е толкова тежко и лошо, че въ никой случай не може да се сравни съ онова на работника въ другитѣ страни. Жената тамъ е поставена въ страшно унизително положение, семейството е разрушено. За свобода на личността, съвестта, словото и печата и дума не може да става. Народътъ е изгубилъ всѣкава вѣра въ по-добри дни и е напълно отчаянъ. Руската земя днесъ представлява не рай, а адъ. Тя е страна на нечуванъ мъки, страдания и сълзи. Не строителство, а пълно разрушение и разорение извършватъ днесъ болшевицитѣ въ Русия.

Всѣки, който иска да има вѣрна и точна представа за днешното положение на работитѣ въ Съв. Русия и какъ разрушително действа комунизъмътъ дори и въ голѣмитѣ страни, непремѣнно трѣбва да прочете хубавта книжка на г. Преславски.

І. У насъ.

Синодалнитѣ митрополити въ Семинарията. На 23 мартъ т. г. Тѣхни Високи Преосвещения Синодалнитѣ митрополити св. Видинскитѣ г. Неофитъ, Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ, св. Неврокопскитѣ г. Макарий, св. Софийскитѣ г. Стефанъ и св. Сливенскитѣ г. Иларионъ посетиха тукашната Духовна семинария, дего сж присъствуваха на преподаванията въ нѣкои класове.

М-рътъ на Земледѣлието при Намѣстникъ-Председателя. На 21 мартъ т. г. Негово Високопреосвещенство Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ бѣ посетенъ отъ м-ра на Земледѣлието г. К. Муравиевъ.

Посещения. Негово Високопреосвещенство Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ прие на 21 мартъ г. ген. Б. Сирмановъ, председателъ на федерацията на запаснитѣ офицери и подофицери, и г. Гр. Преславски, а на 24 с. м. — г. Т. Г. Влайкавъ и г. Н. Антоновъ, новоназначенъ български посланикъ въ Турция.

„Крайгълниятъ камъкъ на българската история“. Миналата срѣда, на 29 мартъ т. г., 6¹/₂ часа сл. пл., въ голѣмия салонъ на „Славянска беседа“, Негово Високопреосвещенство св. Софийскитѣ митропо-

литъ г. Стефанъ говори сказка на тема: *„Крайгълниятъ камъкъ на българската история“*. Познавайки отлично и въ най-голѣми подробности българската църковна и гражданска история, Негово Високопреосвещенство съ свойственото му красноречие и убедителностъ живо и съ примѣри изтъкна значението на Българската православна църква за създаване на българска писменостъ, култура и държава; че тя е била и си остава „крайгълниятъ камъкъ“ на българското племе и национални идеали; че тя не е носила и не носи „мрака на вѣковетѣ“, както това твърдятъ широкитѣ социалисти-учители, а е била огненъ стълбъ, който освѣтлявалъ историческия пътъ на българското племе въ време на неговото странствуване презъ столѣтията. Накрай сказчикътъ апелира къмъ всички — да пазятъ тоя „крайгълненъ камъкъ“, защото, ако той бѣде махнатъ, ще рухне и цѣлата държава.

Сказката бѣ изслушана съ най-голѣмо внимание отъ хилядитѣ слушатели. Салонътъ бѣ малъкъ да побере всички, и мнозина трѣбваше да си отидатъ. Присъствуваха Негово Високопреосвещенство св. Неврокопскитѣ митрополитъ г. Макарий, Тѣхни Преосвещения епископитѣ св. Стобийскитѣ Борисъ и св. Траянополскитѣ Антимъ, Тѣхни Високи Преподобия архимандрититѣ Иосифъ и Кирилъ, свещеници, много общественици и хиляденъ народъ.

Сказката бѣ предавана и по радио.

Изъ Богословския факултетъ. На 27 мартъ т. г., 6 часа сл. пл., въ аудитория № 1 на Богословския факултетъ, стана откриването на Религиозно-педагогическия семинаръ съ речъ отъ декана г. проф. Г. Ст. Пашевъ. Следъ него говори проф. протонерей Хр. Димитровъ на тема: *„Съвременната образователна криза и Евангелскитѣ образователенъ идеалъ“*.

На откриването присъствуваха Тѣхни Високи Преосвещения Синодалнитѣ Архиереи св. Видинскитѣ г. Неофитъ, Намѣстникъ-Председателъ на Св. Синодъ, св. Неврокопскитѣ г. Макарий и св. Сливенскитѣ г. Иларионъ, секретарътъ на Св. Синодъ Негово Преосвещенство св. Стобийскитѣ епископъ Борисъ, г. г. професоритѣ, много свещеници, студентитѣ и др. много посетители.

Отпразднуване Одринската епопея. На 26 мартъ т. г. се навършиха 20 години отъ превзimanето на Одринъ. По тоя случай на паметника „Опълченецъ“, въ градината при църквата „Св. Николай“, бѣха отслужени панихида за падналитѣ герои и молебенъ за живитѣ ратници отъ Негово Високопреосвещенство св. Софийскитѣ митрополитъ г. Стефанъ, въ съслужение на нѣколко свещеници и дякони. Негово Високопреосвещенство произнесе вдъхновена речъ, въ която изтъкна чувствения героизъмъ на одринскитѣ герои, и пожела да дочакаме по-скоро осъществяване на българскитѣ идеали. Тържеството имаше народенъ характеръ.

Присъствуваха всички живи участници, начело съ знамето на 58 полкъ и много народъ.

† **Сава Огняновъ.** На 23 мартъ т. г. почина скоропостижно голѣмиятъ драматически артистъ Сава Огняновъ. Опѣлото бѣ извършено на 25 с. м. въ църквата при гробищата отъ Негово Високопреосвещенство св. Софийскитѣ митрополитъ г. Стефанъ, въ съслужение съ нѣколко свещеници и дякони. Присъствуваха министъръ-председателъ г. Н. Мушановъ, г. г. министритѣ д-ръ Ал. Гиргиновъ, д-ръ Ат. Бояджиевъ и нѣколко хиляди почитатели на покойния артистъ. Негово Високопреосвещенство произнесе силна речъ, въ която изтъкна заслугитѣ на голѣмия артистъ за нашия театъръ и културата.

Вѣчна му паметъ! Богъ да го прости!

Новъ неприсъжтвенъ день. Народното събрание узакони решението на Министерския съветъ — рождениятъ день на Нейно Царско Височество княгиня Мария-Луиза, 14 януарий, да бжде занаяпредъ неприсъжтвенъ день.

Утвърдени избори за епархийски съветници. Св. Синодъ е утвърдилъ и изборитъ за епархийски съветници въ Доростол-Червенска, Пловдивска и Сливенска епархии.

Комуниститъ вѣнъ отъ Парламента. Правителството е вече решило да бждатъ изпждени отъ Народното събрание всички комунистически народни представители.

Годишно събрание на коопер. „Нектаръ“. Съ окръжно № 1561 отъ 20 мартъ т. г. Св. Синодъ е съобщилъ на Епархийскитъ началства, че се разрешава необходимия отпускъ на ония благоговѣйни свещеници, които биха пожелали да взематъ участие въ редовното общо годишно събрание на Българската пчеларска кооперация „Нектаръ“, което се свиква на 31 мартъ, 1 и 2 априлъ т. г. въ София.

„Надгробенъ плачъ“ Излѣзе отъ печатъ *Надгробенъ плачъ*, сиречь, *похвални погребални пѣсни*, които се пѣятъ на Великата Сжбота около светата плащаница Христова, второ издание. Цена 6 лева. Издание на Св. Синодъ. Изписва се отъ канцеларията на Св. Синодъ.

II. Въ чужбина.

Еладската църква — Атинскиятъ митрополитъ г. Хрисостомъ въ срещата, която има съ сегашния гръцки министъръ на Просвѣщението и на Изповѣданията г. П. Ралисъ, помоли последния, щото мѣрквата за недѣлна почивка на капторитъ да се простре и приложи на всѣкъде въ Гърция, за да могатъ да отиватъ на църква и да посещаватъ църковнитъ служби. Това мѣроприятие, изтъкналъ атинскиятъ иерархъ, трѣбва безъ друго да се възприеме, защото религиозното чувство на гръцкото общество сега било силно разколебано и трѣбвало да се подпомогне то съ това, че ще се даде възможност на работниците да ходятъ недѣленъ и празниченъ день на църква.

— Сегашниятъ министъръ на Просвѣщението и на Изповѣданията г. П. Ралисъ ималъ напоследъкъ продължителенъ разговоръ съ министъръ-председателя г. Цалдарисъ, съ когото продължително разговарялъ по въпроса, за разрешаването на старокалендарския въпросъ. „Ще се положатъ всички възможни усилия отъ правителствена страна съ съответнитъ кржгове за уреждане и разрешаване на въпроса за старокалендарнитъ и то въ споразумение съ църквата, заявилъ г. Цалдарисъ. И по този въпросъ ще се приложи съществуващото законодателство, което не е недостатъчно и може да се допълни, понеже функциониратъ и дветъ законодателни тѣла — камарата и сената. Съ прилагането на закона, колкото и да е той несвършенъ и съ недостатъци, все се явява единъ добъръ резултатъ. Сигуренъ съмъ, че и по този законъ, ако се приложи той напълно и свършено, ще стане възможно да се уреди съществуващата въ Гърция слаба аномалия, която нито правителството, нито църквата желаятъ“.

Отъ друга страна, съобщаватъ атинскитъ вестници, една делегация, избрана отъ градскитъ организации въ Гърция, напоследъкъ посетила министра на Просвѣтата и на Изповѣданията въ Гърция, когото помолила да вземе енергични мѣрки за защита на религията и морала, които били пренебрегнати отъ просвѣтната политика на гръцкитъ правителства. Същата делегация била поискала отъ министра да отдѣли веднага момчетата

отъ момчетата въ Гърция. Г-нъ министърътъ Ралисъ отговорилъ, че билъ съгласенъ съ възгледитъ на делегацията. „Ще бждатъ защитени, заявилъ той, напълно още отъ сега религията, семейниятъ моралъ и отечественитъ идеали. Изработилъ съмъ вече окръжно, споредъ което учителитъ ще взематъ ученицитъ отъ основнитъ училища и ще отиватъ заедно въ църква всѣка недѣля и празникъ. Повикахъ при себе си членоветъ на учебнитъ съвети и имъ говорихъ за учебницитъ и имъ казахъ, че ако тѣзи книги не засѣгатъ религията, отечеството и семейството, това не значи, че книгитъ изпълняватъ предназначението си. Отъ сега нататкъ книгитъ трѣбва да бждатъ съставени така, че да възхваляватъ и да величаятъ отечеството, вѣрата и семейството. Ако въ бждеще книгитъ не изпълняватъ това условие, виновницитъ за това ще бждатъ наказани жестоко.“

Изъ науката и живота.

Анабиоза на рибитъ.

Московскиятъ биологъ Н. А. Бородинъ направилъ серия сполучливи опити за замразяване на риба, като последната се запазва въ живо състояние; този методъ може да укаже ценни услуги на рибарството, понеже позволява рибата да бжде жива на 100 километра отъ мѣстото на ловенето ѝ.

„Анабиозата“ — срѣдно състояние между живота и смъртта — е известна на науката отдавна. Преди войната съ анабиоза на рибитъ се е занимавалъ покойниятъ Софийски проф. Бахметевъ, който постигна значителни резултати.

Замразенитъ отъ него шарани се пробуждали за животъ следъ нѣколко седмично прекарване въ анабиотично състояние.

Проф. Бородинъ замразява своитъ риби не въ ледъ, а въ сухъ въздухъ съ помощта на електрически хладилникъ.

Рибата става твърда и трошлива, правейки впечатление на мъртва; обаче, достатъчно е да се пусне въ много студена вода, за да почне да проявява признаци на животъ.

Процесътъ на преминаване отъ анабиотично състояние въ нормално трае всичко нѣколко минути, а въ анабиоза рибата може да прекара нѣколко седмици, при условие да се запазва въ абсолютно сухъ въздухъ.

Скрѣбна вестъ

На 11 т. м. въ 10 ч. вечерта спокойно склопи очи за винаги достойната ни и многообична съпруга, майка, сестра и леля

Презвитера Тодора п. Евстатиева,

родена презъ м. юлий 1888 г.

Покойната бѣше дългогодишна учителка и директоръ на Чепеларската смѣсена прогимназия, гдето, съ неуморната си дейностъ и любовъ къмъ ученицитъ, остави неизличими спомени въ сърдцата имъ. Нейната неочаквана кончина потопа въ безутешна скрѣбъ съпругъ, свидна рожба и многобройни братя и сестри.

Погребението ѝ се извърши на 13 того, 4 ч. сл. обѣдъ.

Миръ на духътъ ти!

Опечалени: съпругъ свещ. Евстати, синъ Симеонъ, братя Атанасъ и Райчо Найденови, сестри: Екатерина, Гича, Яна и Петра; зълва Рада, деверъ свещ. В. Евстатиевъ. Семейства: Евстатиеви, Найденови, Сиракови, Баталови, Мандраджиеви, Златанови, Дандарови.

с. Чепеларе, 12 мартъ 1933 г.

1—3034—1